

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. Utrùm detur communicatio idiomatum in sensu Catholicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

min. Et dico humanitatem trahi ad esse personale Verbi, eo ipso quod fit verè ac propriè Verbi natura: at eo ipso verè ac propriè fit Verbi natura, quod producit ab eo ut formali sustentativo: sicut accidens verè ac propriè fit subjecti accidens, hoc ipso, quod dependenter à subjecto ut formali sustentativo, producit.

Præterea, quidquid fit de hac Scoti sententia, secundum quam hic respondemus, humanitas ad esse personale Verbi trahi non potest, nisi per physicam sui cum illo unionem, adeoque nisi propria existentia existat: omnis enim physica unio nec est, nec potest esse, nisi inter extrema physica, ac physicè distincta, & quorum proinde utrumque suam habeat existentiam, ab alterius existentia distinctam.

At inquit, Si humanitas Christi existit existentia propria, actio generativa Virginis terminatur ad eam, non ad Verbum. Resp. Actionem generativam Virginis terminari ad humanitatem, & existentiam ejus propriam, ut ad terminum immediatum, & proximum; ad Verbum verò, ut ad terminum mediatum & ultimum.

DISPUTATIO V.

De communicatione Idiomatum.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum detur communicatio idiomatum in sensu Catholicorum.

Nota 1. Nomen aliud est abstractum, aliud concretum. Abstractum est illud, quod tantum significat formam, vel quasi formam, ut albedo, divinitas, humanitas, &c. Concretum verò, quod significat non solum formam, vel quasi formam, sed etiam id, quod formam, vel quasi formam habet, ut album, Deus, homo. Porro nomen abstractum significat formam, vel quasi formam secundum se: sic v. gr. cum dicitur: Divinitas est incarnata, sensus propositionis est, propriè ac strictè loquendo: Divinitas secundum se est incarnata: unde hæc propositio in rigore vera non est.

Nomen concretum non eodem modo formam, & id quod habet formam, significat; nam significat formam expressè quidem, sed obliquè; confusè verò, sed directè; seu in recto id, quod formam habet, & pro eo supponit in propositione; nisi tamen, quod aliquando accidit, ad formale & expressum significatum determinetur suppositio: sic v. gr. album significat expressè, sed in obliquo albedinem; confusè verò, sed in recto id, quod habet albedinem: album enim idem est, ac habens albedinem; & cum dico verbi gr. Paries est albus, to albus supponit pro eo, quod habet albedinem. Sensus enim propositionis est: Paries est habens albedinem. Dixi autem, nisi ad formale, &c. quia nomen concretum quandoque supponit pro forma, vel quasi forma, quam significat, ut cum dicitur: Homo est species, album est accidens.

Nota 2. Ad veritatem propositionis affirmativæ, cujus subjectum & prædicatum sunt termini concreti, satis est, quod rectum subjecti sit etiam rectum prædicati, atque adeo quod subjectum & prædicatum supponant pro eodem recto. Sic vera est hæc propositio, facta de lacte: Album est dulce, quia idem est rectum utriusque termini, & uterque terminus supponit pro eodem recto: & verò perinde est ac si diceretur: Habens albedinem, est habens dulcedinem, quod sanè verum est, cum idem, nempe lac, sit habens utramque formam.

Nota 3. Nomina concreta naturarum, & illarum attributorum, habent pro recto suppositum aliquod: nam suppositi est habere naturam, & ejus attributa:

unde nomina concreta naturarum, & illarum attributorum, pro supposito aliquo supponunt in propositione, quoties suppositio terminorum non determinatur ad significatum formale & expressum. Hæc itaque nomina concreta, Deus, homo, mortalis, immortalis, &c. habent pro recto suppositum aliquod, & pro eo supponunt in propositione, quoties ad formale, & expressum significatum non determinatur suppositio, vel, si vis, quod idem est, quoties in propositione non ponitur terminus concretus pro abstracto. Hinc

Ad veritatem propositionis affirmativæ, constantis terminis, quæ sunt nomina concreta, satis est, quod subjectum & prædicatum significant idem suppositum, ac pro eo supponant; sive uterque terminus sit nomen naturæ, aut attributi naturæ, vel personæ, sive unus sit nomen naturæ, & alter attributi naturæ, aut unus sit nomen personæ, & alter naturæ, vel attributi naturæ, vel à fortiori attributi personæ: nam in illis omnibus casibus idem erit rectum subjecti & prædicati propositionis, quod ad ejus veritatem sufficit ex notabili. 2. In his itaque propositionibus: Deus est homo, mortalis est immortalis, genitus ab æterno est genitus in tempore, homo est immortalis, Verbum est homo, Verbum est mortale, Verbum est genitum in tempore; ad veritatem requiritur & sufficit, ut subjectum & prædicatum idem suppositum significant, & pro eo supponant.

Nota 4. Quando unum, & idem suppositum duas habet naturas. 1. De hoc supposito duæ illæ naturæ, & vicissim de duabus illis naturis hoc suppositum; 2. De hoc supposito proprietates naturarum illarum, & vicissim de naturis illis proprietates hujus suppositi; 3. Illæ naturæ de se invicem; 4. De una natura alterius naturæ proprietates, & vicissim de proprietatibus unius naturæ altera natura; 5. Proprietates naturarum illarum, & ipsius suppositi de se invicem verè prædicantur per nomina concreta. Ratio universalis est, quia in omnibus illis prædicationibus rectum subjecti & prædicati primum est suppositum aliquod ex notabili tertio. Secundo, est unum & idem suppositum; quia in hypothesi facta unum & idem suppositum habet duas naturas, atque ita, unum & idem est rectum subjecti & prædicati in omnibus illis prædicationibus; quod ad propositionis affirmativæ veritatem sufficit ex notabili secundo. Hinc

Nota 5. Cum in Christo sit unum & idem suppositum habens duas naturas, circa ipsum sextuplex prædicandi genus distingui potest. Primus est, quo duæ naturæ de supposito, & suppositum de duabus naturis; secundus, quo proprietates naturarum de supposito, & proprietates suppositi de naturis; tertius, quo natura divina de humana, & humana natura de divina; quartus, quo proprietates naturæ divinæ de natura humana, & proprietates naturæ humanæ de natura divina; quintus, quo proprietates naturæ divinæ de proprietatibus naturæ humanæ, & proprietates naturæ humanæ de proprietatibus naturæ divinæ; sextus denique, quo proprietates duarum naturarum de proprietatibus suppositi, & proprietates suppositi de proprietatibus duarum naturarum verè prædicantur in concreto. Ratio communis pro omnibus his prædicationibus est, quia in omnibus subjectum & prædicatum unum & idem rectum habent; cum significant in recto unum & idem suppositum, pro quo supponunt.

Nota 6. Hæc nomina concreta personalia, Verbum, Filius Dei, Christus, Jesus, unum & idem suppositum significant, nempe suppositum Verbi, & pro eo supponunt in propositione: cum hoc tamen discrimine, quod, ut observat S. Thomas hic qu. 16. art. 5. in O. Christus dat intelligere utramque naturam divinam & humanam, in quibus suppositum illud subsistit, Jesus solam humanam, cætera verò nomina solam divinam: Christus enim idem sonat, ac suppositum subsistens in natura divina & humana; Jesus idem, ac suppositum hoc subsistens in natura humana; Verbum, & Filius Dei idem ac suppositum

tum hoc subsistens in natura divina: Unde Christus in obliquo significat explicite utramque naturam divinam & humanam, Jesus solam naturam humanam, Verbum & Filius Dei solam naturam divinam, sicut & nomen hoc concretum naturæ Deus. Hinc

Hæ propositiones: Christus est homo, Jesus est homo, Verbum est homo, Filius Dei est homo, Deus est homo, licet sint æqualiter veræ, quia in illis omnibus subiectum, & prædicatum supponunt pro uno & eodem supposito, non sunt tamen eodem modo veræ: nam prima & secunda veræ sunt necessariò, necessitate scilicet consequente; necesse enim est, suppositum subsistens in natura divina & humana, esse hominem: at reliquæ sunt veræ contingenter tantum; contingens enim est, suppositum naturæ divinæ esse hominem.

Nota 7. Ex dictis hæcenus liquet verè dici: Verbum est Deus, Verbum est homo, Christus est Deus, Christus est homo, Jesus est Deus, Jesus est homo; & vicissim Deus est Verbum, homo est Verbum, &c. quamquam hæ prædicationes sint innaturales, quia prædicatur id, quod minùs aptum est prædicari, nempe suppositum de natura.

Item verè dici: Verbum est immortale, Verbum est mortale; Christus est immortalis, Christus est mortalis, Jesus est immortalis, Jesus est mortalis; & vicissim: Immortale est Verbum, mortale est Verbum, &c. Quæ prædicationes sunt innaturales, quia in illis prædicatur suppositum de proprietatibus naturarum. Cum autem suppositi sit habere, & naturarum cum suis proprietatibus haberi, naturæ cum suis proprietatibus aptius prædicantur de supposito, quam suppositum de illis.

Item verè dici: Immortalis est mortalis, omnipotens est infirmus, immensus est circumscriptus utero Virginis, &c. & vicissim: Mortalis est immortalis, infirmus est omnipotens, circumscriptus utero Virginis est immensus, quæ prædicationes tam naturales sunt, quàm aliæ; quia in illis tam prædicatur id quod aptum est prædicari, nempe proprietas naturæ de supposito.

Item verè dici: Genitus ab æterno ex Patre, natus est in tempore ex Virgine; & vicissim: Natus in tempore ex Virgine, genitus est ab æterno ex Patre. Item verè dici: Deus est ex Patre genitus; & vicissim: Genitus ex Patre Deus est, homo est Spirator; & vicissim: Spirator est homo, Ratio generalis est, quia in omnibus illis prædicationibus subiectum & prædicatum habent unum & idem rectum, nempe unum, & idem suppositum Verbi, pro quo supponunt; quod sufficit ad veritatem propositionis affirmativæ, quæ constat terminis concretis. His omnibus præsuppositis, sit

R E S P O N S I O.

Datur communicatio idiomatum in sensu Catholicorum.

Prob. 1. Communicatio idiomatum propriè ac strictè sumpta, secundum Catholicos, consistit in eo, quod proprietates naturæ divinæ de proprietatibus naturæ humanæ, & vicissim proprietates naturæ humanæ de proprietatibus naturæ divinæ; item in eo, quod proprietates utriusque naturæ de proprietatibus personalibus, & vicissim proprietates personales de proprietatibus utriusque naturæ, verè prædicantur in concreto. Atqui proprietates naturæ divinæ de proprietatibus, &c. item proprietates utriusque naturæ de proprietatibus personalibus, &c. in concreto verè prædicantur. Ergo, &c.

2. Communicatio idiomatum minùs strictè sumpta, secundum Catholicos, consistit in eo quod natura divina de humana, & vicissim natura humana de divina; item in eo, quod utraque natura de supposito, & vicissim suppositum de utraque natura verè prædicatur in concreto. Atqui in concreto verè prædicatur natura divina de humana, & natura humana, &c. Ergo, &c. Utraque minor patet ex notabili 8.

Porro hujus communicationis idiomatum, quam

Catholici omnes agnoscunt, fundamentum duplex est, unum scilicet reale, ac physicum, quod consistit in concursu duarum naturarum, divinæ & humanæ, in uno & eodem supposito Verbi; qui concursus fit per identitatem unius naturæ, nempe divinæ, & per hypostaticam unionem naturæ alterius, nempe humanæ cum supposito illo: alterum verò logicum & rationis, in eo situm, quod supposito illo naturarum duarum concursu in persona una & eadem, nomina concreta personæ, naturarum, & proprietatum personæ ac naturarum, idem rectum habeant, & pro eo supponant: cum enim nomina illa, ex notabili 3, habeant pro recto supposito aliquid, præsupposito concursu naturarum in uno & eodem supposito, habent pro recto unum & idem suppositum, atque ita habent idem rectum, pro quo supponunt.

Obj. Hæc prædicatio: Immortalis est mortalis, (idem dic de omnibus aliis,) involvit contradictionem. Ergo non est vera, adeoque non datur idiomatum communicatio, &c. *Resp.* Prædicationem hanc: Immortalis est mortalis (idem judicium esto de omnibus aliis, quæ ad idiomatum communicationem pertinent) contradictionem involvere, non veram ac realem, sed apparentem tantum. Sed ad plenioris hujus difficultatis solutionem.

Nota. Attributa, in quorum mutua prædicatione, in concreto facta, consistit idiomatum communicatio propriè sumpta, alia conveniunt Christo secundum naturam divinam, ut esse æternum, infinitum, immensum, omnipotentem, remittere peccata, miracula facere, creare mundum, &c. alia secundum naturam humanam, ut esse natum in tempore, finitum, loco circumscriptum, dormire, comedere, ambulare, &c. Alia denique ratione utriusque naturæ, ut esse redemptorem, mediatorem, mereri, & satisfacere; nam in actione merendi & satisfaciendi, duo sunt, scilicet ipsa substantia actionis, quæ est à Christo ut homine, & actionis valor infinitus, qui est à Christo ut Deo.

Christus igitur æternus est, in quantum Deus; natus est in tempore, in quantum homo; satisfecit pro nobis, in quantum Deus & homo. Hinc cum per communicationem idiomatum dicitur: Æternus natus est in tempore; natus in tempore æternus est; sensus est: Æternus secundum divinitatem, natus est in tempore secundum humanitatem; natus in tempore secundum humanitatem, æternus est secundum divinitatem.

Similiter, cum dicitur: Qui satisfecit pro nobis, natus est in tempore; natus in tempore, satisfecit pro nobis; sensus est: Qui satisfecit pro nobis in quantum Deus & homo, natus est in tempore, in quantum homo; natus in tempore, in quantum homo, satisfecit pro nobis, in quantum Deus & homo.

Igitur in communicatione idiomatum, non est vera, sed apparens tantum contradictio; neque necesse est in propositione, addere subiecto & prædicato hæc verba, in quantum Deus, in quantum homo, in quantum Deus & homo: nam qui æternus est in quantum Deus, æternus est simpliciter, & de eo simpliciter dici potest, quod sit æternus. Similiter, qui natus est in tempore, in quantum homo, simpliciter natus est in tempore, & de eo dici potest simpliciter, quod sit natus in tempore. Similiter qui æternus est, in quantum Deus, & simul natus est in tempore in quantum homo, simul est æternus, & natus in tempore simpliciter, & de eo verè dicitur simpliciter, quod sit æternus simul, & natus in tempore.

Bona est ergo hæc prædicatio: Æternus natus est in tempore; & ista: Natus in tempore æternus est (idem dic de aliis similibus prædicationibus.) Quod si tamen id, quod prædicamus de Christo, convenit ei ratione humanitatis v. g. & periculum est, ne videamur illud ei attribuire ratione divinitatis; in prædicatione addendum est: Secundum humanitatem, vel, In quantum homo. Sic dici non debet simpliciter: Christus est mutabilis; sed, Christus secundum humanam;

humanitatem, vel, in quantum homo, est mutabilis, ne videamur assentiri Arianis, qui volebant, Christum etiam secundum divinitatem mutabilem esse. *Obj. 2.* Hæc prædicatio, Deus est homo, non est propria, sed impropria tantum. Ergo si datur aliqua idiomatum communicatio, nonnisi impropria datur. *Resp. neg. ant.* Ratio negandi est, quia vera natura humana est verè ac propriè natura suppositi divini. Qualibet autem natura verè ac propriè prædicatur de supposito, cujus est verè ac propriè natura. Hinc beata Virgo est verè ac propriè Mater Dei, ut docent Patres, & definiunt Concilia, ut Constantino-politanum secundum oecumenicum can. 6. quod dicitur: *Si quis abusivè, & non verè, Dei genitricem dicit sanctam gloriosam semper Virginem Mariam... & non propriè & verè Dei genitricem ipsam constituitur... talis anathema sit.*

Dices 1. Hæc prædicatio, Socrates est homo, magis propria est, quam ista, Deus est homo. Ergo, &c. *Resp. neg. ant.* Veritas enim & proprietas prædicationis non repetitur à majori identitate, vel connectione prædicati cum subiecto, sed ex eo quod subiectum & prædicatum habent idem rectum, quia hæc sola identitas in prædicatione enuntiatur per copulam. Est. Hinc prædicatio hæc, Socrates est albus, tam vera ac propria est, quam ista, Socrates est homo; quia in hac prædicatione, Socrates est albus, rectum subiecti tam est idem cum recto prædicati, quam in ista, Socrates est homo: quamvis hæc prædicatio, Socrates est albus, sit contingens; ista verò, Socrates est homo, essentialis sit.

Porro in illa prædicatione, Deus est homo, rectum subiecti & rectum prædicati tam sunt unum & idem, quam in hac, Socrates est homo; quare una prædicatio tam propria est, quam altera, quantumvis homo de Deo dicatur contingenter, de Socrate verò essentialiter, & Socrates dicatur homo intransitivè, id est, habens humanitatem per se primò, & essentialiter ipsum constituentem; Deus verò homo dicatur transitivè, hoc est, habens humanitatem assumptam, & sibi substantialiter unitam, arque adeò à se distinctam realiter.

Dices 2. Homo prædicatur in quid de eo omni, de quo prædicatur propriè. Sed homo non prædicatur in quid de Deo: querenti enim, quid sit Deus, responderi non potest, esse hominem. Ergo, &c. *R.* Hominem in quid strictè, hoc est, essentialiter, & quidditivè, vel saltem in quid latè, id est, substantivè, prædicari de eo omni, de quo propriè prædicatur. Homo autem prædicatur in quid latè de Deo, supponente pro Verbo: querenti enim, quid sit Verbum, tam verè ac propriè respondetur, quod sit homo, quam quod sit Deus: cum hoc tamen discrimine, quod respondendo esse Deum, respondeatur per quid essentialiter, at respondendo esse hominem, respondeatur per quid substantivè tantum.

Dices 3. Vera est hæc propositio, Deus est humanus. Ergo propria non est ista prædicatio, Deus est homo. *Resp. 1.* neg. conf. Nam verè dicitur: Hæc persona divina est, & tamen omnino propria est hæc prædicatio: Hæc persona est Deus. Item verè dicitur: Hoc suppositum est humanum, & tamen dicitur etiam propriè. Hoc suppositum est homo. *Resp. 2.* Propositionem hanc, Deus est humanatus, veram esse, si to humanatus sumatur participialiter pro incarnato, secus verò, si nominaliter sumatur, de quo infra.

At inquit. Quia propriè dicitur: Socrates est homo; dici non potest: Socrates est humanus, Socrates est humanatus. *Resp. 1.* Dici non posse: Socrates est humanus, quia talis prædicatio non est usu recepta; dici tamen potest: Socrates est animal humanum, Socrates est substantia humana. 2. Dici non potest: Socrates est humanatus, quia prædicatio hæc, sicut & ista, Socrates est vestitus, importat suppositorum multipliciter.

Quæres 1. Utrum homo prædicetur univocè de Christo & hominibus?

Simonnet Theol. Tom. II.

Resp. Affirmativè. Ratio est, quia ad univocationem sufficit, quod prædicatum conveniat pluribus, secundum eandem omnino significationem ex parte significati formalis & expressi. At homo Christo, & aliis hominibus sic convenit, quando quidem natura humana ejusdem essentia & rationis est in Christo, & aliis hominibus.

Quæres 2. Utrum hæc propositio vera sit: Christus est creatura?

Resp. Veram esse, si sensus propositionis est, quod Christus sit suppositum habens naturam creatam. Attamen simpliciter dicendum non est: Christus est creatura, sed: Christus secundum humanitatem, seu in quantum homo, creatura est; ne videamur assentiri Arianis, qui dicebant Christum creaturam esse, etiam secundum divinitatem.

Quæres 3. Utrum admitti possit hæc propositio: Christus incæpit esse.

Resp. Seclulo periculo Arianismi, admitti posse in duplici sensu. Primus est, quod suppositum Verbi cæperit esse suppositum humanitatis. Secundus est, quod suppositum Verbi sit suppositum naturæ, quæ incæpit esse. Ut autem omnis suspicio erroris vitetur, dicendum est: Christus incæpit esse secundum humanitatem.

Quæres 4. Utrum vera sit hæc propositio: Deus factus est hic homo?

Resp. Affirmativè. Ratio est, quia to hic, additum prædicato propositionis, non afficit rectum ejus, sed obliquum: unde propositionis sensus est: Deus assumpsit hanc humanitatem, quod verum est; cum Verbum non assumpserit humanitatem in communi, sed hanc in particulari humanitatem. Porro dixi, additum prædicato propositionis: nam to hic (idem dic de quolibet alio articulo) additum subiecto propositionis, afficeret rectum illius. Unde si diceretur: Hic Deus factus est homo, sensus esset: Hoc naturæ divinæ suppositum factum est homo, quod verè diceretur.

ARTICULUS II.

Præcipua Regula, ad rectam in presenti materia prædicationem pertinentes, traduntur.

R. Regula. Attributum merè negativum unius naturæ, simpliciter removens à supposito attributum aliud, quod ei convenit ratione alterius naturæ, prædicari non potest de ipso supposito, aut altera natura, etiam in concreto. Sic v. g. dici non potest: Christus est incorporeus, hic homo est incorporeus, si to incorporeus terminus est merè negativus, adeoque assumptus ad significandum attributum merè negativum: tunc enim sensus propositionum factarum est: Christus non est suppositum naturæ corporeæ, hic homo non est suppositum naturæ corporeæ; quod est falsum.

Dixi: Attributum merè negativum. Nam si attributum negativum est grammaticaliter tantum, adeoque attributum est positivum, termino negativo expressum, prædicari potest de ipso supposito, & alia natura, ejusque attributis in concreto. Sic verè dicitur: Christus est immortalis, hic homo est immortalis, mortalis est immortalis: tunc enim nihil à supposito removetur, quod ei naturæ alterius ratione conveniat: neque hujus propositionis v. g. Christus est immortalis, sensus est: Christus non est suppositum naturæ mortalis; sed: Christus est suppositum naturæ habentis perfectionem, vi cujus non potest mori; quod verum est.

II. Regula. Abstracta de abstractis, aut abstracta de concretis, aut concreta de abstractis, prædicari non possunt in sensu formali & proprio. Sic dici non potest: Divinitas est humanitas, immortalitas est mortalitas, nec vicissim. Item dici non potest: Divinitas est homo, humanitas est Deus, divinitas est mortalis, humanitas est immortalis, nec vicissim; imò nec dici potest, in sensu scil. formali & proprio:

Kk

prio;